

Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja

EU/IPA projekat izgradnje institucija u poljoprivredi i ruralnom razvoju u Crnoj Gori

BESPOVRATNA PODRŠKA ZA INVESTICIJE U POLJOPRIVREDNA GAZDINSTVA - IPARD LIKE

IPARD like javni poziv za dodjelu bespovratnih sredstava za investicije u poljoprivredna gazdinstva, finansiran je uz pomoć Evropske unije, koji će podržati jedan ili više narednih poziva za dodjelu sredstava bespovratne podrške, sa ciljem daljeg uvođenja IPARD mjera i pravila, uz jačanje kapaciteta svih uključenih institucija. Cilj IPARD like projekta je jačanje crnogorske poljoprivrede i dostizanje potrebnih standarda. IPARD like projekat implementira Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja (MPRR) u saradnji sa Svjetskom bankom. Budžet projekta je 4.5 miliona evra.

Podrška ovog tipa ima za cilj da pripremi crnogorski sektor poljoprivrede kao i institucije za buduće članstvo u EU kroz modernizaciju proizvodnje i jačanje proizvodne konkurentnosti, kao i dostizanje standarda zajednice (EU) na polju: povećanja kvaliteta proizvoda, higijene i bezbjednosti hrane; poboljšanja konkurentnosti porodičnih gazdinstava; uvođenja novih tehnologija i inovacija i otvaranja novih tržišnih mogućnosti; poboljšanja kvaliteta proizvoda uz ispunjavanje EU standarda u oblasti bezbjednosti hrane i zaštite životne sredine; očuvanja proizvodnje tradicionalnih proizvoda; povezivanja sektora poljoprivrede i sektora turizma; obogaćivanja turističke ponude specifičnim i rijetkim proizvodima visokog kvaliteta.

Prijem zahtjeva za odobravanje projekata vršiće se od 29. decembra 2014. godine do 28. februara 2015. godine.

Sve procedure nabavki i kriterijumi prihvatljivosti usaglašeni su sa Evropskom unijom i Svjetskom bankom, a više informacija možete dobiti na sajtu Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja (<http://www.mpr.gov.me>).

Ovaj projekat finansira Evropska unija

THE WORLD BANK
IBRD • IDA | WORLD BANK GROUP

*Projekat se implementira u saradnji sa
Svjetskom bankom*

1) KOJI SEKTORI I INVESTICIJE SE PODRŽAVAJU IPARD LIKE JAVNIM POZIVOM?

Sektori poljoprivrede koji se podržavaju:

- Mljekarstvo;
- Govedarstvo;
- Ovčarstvo i kozarstvo;
- Svinjogojstvo;
- Živinarstvo;
- Voćarstvo, povrtarstvo, uzgajanje pečurki, ratarstvo, sektori aromatičnog i ljekovitog bilja;
- Vinogradarstvo;
- Maslinarstvo;
- Pčelarstvo;
- Akvakultura.

Investicije u poljoprivredi koje se podržavaju:

- Izgradnja i/ili rekonstrukcija i/ili adaptacija objekata za smještaj stoke, stočne hrane i mehanizacije sa pripadajućom opremom;
- Izgradnja različitih oblika zaštićenog prostora;
- Izgradnja i/ili rekonstrukcija objekata za skladištenje voća/povrća/ratarskih kultura;
- Unutrašnji pristupni putevi (uređenje ekonomskog dvorišta u cilju povezivanja objekata na poljoprivrednom gazdinstvu);
- Nabavka i ugradnja fotovoltalnog sistema za proizvodnju električne energije i nabavka i ugradnja solarnog sistema za sopstvene potrebe;
- Nabavka nove poljoprivredne mehanizacije za funkcionisanje poljoprivrednog gazdinstva (traktor, priključni uređaji i slično);
- Podržava se samo kupovina namjenske mehanizacije.

2) KO MOGU BITI PODNOSIOCI ZAHTEJVA?

Podnosilac zahtjeva je fizičko lice ili pravno lice koje mora da bude registrovano, ili je predalo kompletnu dokumentaciju za registraciju u Registar poljoprivrednih gazdinstava u skladu sa Pravilnikom o obliku i načinu vođenja registra subjekata i registra poljoprivrednih gazdinstava (Službeni list Crne Gore, br. 16/2014) u trenutku podnošenja zahtjeva za odobravanje projekata (ne odnosi se na akvakulturu).

Podnosilac zahtjeva mora da bude registrovan u registrima Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja, u trenutku podnošenja zahtjeva za odobravanje projekata, odnosno u:

- Za stočarstvo i živinarstvo: u registrima Veterinarske uprave (centralni registar gazdinstava, registar objekata i ostali);

- Za oblast pčelarstva: u registru Veterinarske uprave;
- Za biljnu proizvodnju: sektor vinogradarstva – u registru proizvođača grožđa i vina koji vodi Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja, sektor maslinarstva – u registru proizvođača ploda masline i proizvoda od masline koji vodi Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja, a za ostale sektore biljne proizvodnje u nekom od registara ili evidencija Fitosanitarne uprave;
- Za sektor akvakulture: podnositelj zahtjeva mora da bude registrovan u Veterinarskoj upravi i u Centralnom registru privrednih subjekata (CRPS) gdje je naznačeno da je primarna djelatnost kompanije povezana s akvakulturom.

Koji su kriterijumi prihvatljivosti za sve podnosiocje zahtjeva?

- Investicija za koju se podnosi zahtjev za odobravanje projekata mora biti po završetku investiranja trajno stacionirana u Crnoj Gori;
- U slučaju da je predmet investicije navedene u zahtjevu za odobravanje projekata za investicionu bespovratnu podršku nabavka roba, podnositelj zahtjeva mora da priloži detaljnu tehničku specifikaciju sa vrijednostima za svaku pojedinačnu stavku;
- U biznis planu, podnositelj zahtjeva mora da dokaže ekonomsku održivost investicije;
- Troškovi za svaki dio investicije moraju da budu u skladu s razumnim trenutnim tržišnim cijenama;
- U slučaju da su predmet investicije navedene u zahtjevu odobravanje projekata za investicionu bespovratnu podršku građevinski radovi, podnositelj zahtjeva, u sklopu zahtjeva za odobravanje projekata, mora da dostavi Idejni projekat sa detaljnim predmjerom i predračunom planiranih radova (u skladu sa Zakonom o uređenju prostora i izgradnji objekata) i specifikaciju materijala iz predložene investicije s tim da svi navedeni radovi i/ili materijali moraju biti mjerljivi;
- U slučaju da su predmet investicije navedene u Zahtjevu za odobravanje projekata za investicionu bespovratnu podršku građevinski radovi koji uključuju izgradnju ili rekonstrukciju objekata, podnositelj zahtjeva, u sklopu zahtjeva za odobravanje projekata, mora da dostavi Urbanističko tehničke uslove nadležnog organa za dalju proceduru dobijanja građevinske dozvole, koja će biti preduslov za kasniju isplatu;
- Izgradnja ili rekonstrukcija ili adaptacija objekata navedenih od strane podnosioca zahtjeva u Zahtjevu za odobravanje projekata za investicionu bespovratnu podršku ne može se podržati na zemljištu ili objektu koje nije u vlasništvu podnosioca zahtjeva ili članova njegove kućne zajednice ili je pod nekim pravnim teretom (hipoteka ili slično);
- Svi podneseni dokumenti ne smiju biti stariji od 6 mjeseci i ako su dostavljeni na stranom jeziku moraju biti prevedeni na crnogorski jezik (prevod od strane ovlaštenog prevodioca/sudskog tumača);
- Ukoliko se investicija odnosi na oblasti stočarstva i živinarstva, na kraju investicije poljoprivredno gazdinstvo mora poštovati smjernice za adekvatno upravljanje stajskim đubrivom, opisanim u poglavlju 2 – Zaštita i upravljanje vodama - Kodeksa dobre poljoprivredne prakse (GAP kod);
- Investicija ostaje prihvatljiva za finansiranje pod uslovom da, u periodu od pet godina od konačne isplate Direktorata za IPARD plaćanja, ne dogode se značajne izmjene u smislu:
- Uticaja na njenu prirodu ili njene uslove za implementaciju;

- Koje su rezultat promjene u prirodi vlasništva jednog dijela infrastrukture, ili prestanka ili izmještaja sufinansirane proizvodne aktivnosti.
- Nabavka svih vrsta roba, usluga, životinja i radova može biti prihvaćena za podršku samo ukoliko je dobavljač roba, pružalac usluga i izvođač radova pravno lice;
- U slučaju da je podnosilac zahtjeva korisnik podrške za dodjelu sredstava bespovratne podrške u okviru MIDAS projekta, u trenutku podnošenja zahtjeva za isplatu za IPARD like javni poziv, podnosilac zahtjeva mora dokazati da je realizovao sve prethodne investicije u okviru MIDAS projekta i podnijeti kompletan zahtjev za isplatu za te investicije;
- Planirana investicija ne može biti podržana u slučaju da je podnosilac zahtjeva primio bespovratnu podršku za istu vrstu investicije (sa izuzetkom građevinskih radova i nabavke životinja) iz prethodnih MIDAS javnih poziva;
- Investicija u okviru IPARD like poziva ne može biti podržana iz neke druge šeme bespovratne podrške MPRR-a;
- Ukoliko je predmet investicije nabavka mehanizacije, podnosilac zahtjeva nije prihvatljiv za podršku, ukoliko je u prethodnih 5 godina dobio podršku od Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja za nabavku iste;
- Ukoliko je predmet investicije nabavka priključne mehanizacije, podnosilac zahtjeva mora posjedovati traktor u svom vlasništvu ili u vlasništvu nekog od članova kućne zajednice;
- Podržava se nabavka isključivo namjenske mehanizacije;
- U slučaju da se koristi zemljište koje je pod zakupom, ugovor o zakupu mora biti zaključen na period od najmanje 7 godina;
- Podnosilac zahtjeva može započeti realizaciju investicije samo nakon što Ugovor o dodjeli sredstava bespovratne podrške potpisan od strane korisnika i MPRR-a stupi na snagu;
- Završena investicija mora da bude u skladu sa relevantnim nacionalnim standardima u pogledu zaštite životne sredine i dobrobiti životinja;
- Nakon završetka investicije, podnosilac zahtjeva je obavezan da postavi, u okviru od 5 dana nakon izvršenja plaćanja (isplate), na jasno vidljivom mjestu, naljepnicu i/ili informativnu tablu označavajući da je investicija finansirana od strane Evropske unije kroz IPARD like projekat i mora da bude na tom mjestu sve dok je Ugovor o dodjeli sredstava bespovratne podrške između korisnika i MPRR-a na snazi. Detaljne smjernice o formatu naljepnice i informativne table date su u aneksu Vidljivost Ugovora o dodjeli sredstava bespovratne podrške.

3) KOLIKI JE IZNOS PODRŠKE?

Podrška se obezbjeđuje u iznosu od 50% od prihvatljivih investicija (ne uključuje PDV), za sve sektore investiranja sa sljedećim izuzecima (izuzeća se ne odnose na pravna lica):

- (A) 55% prihvatljivih troškova za investicije implementirane od strane mladih poljoprivrednih proizvođača (do 40 godina života u vrijeme donošenja odluke o dobijanju sredstava bespovratne podrške);

- (A) 60% prihvatljivih troškova za investicije implementirane od strane poljoprivrednih gazdinstava koja se nalaze u planinskim oblastima (iznad 600mnnv);
- (B) 65% prihvatljivih troškova za investicije u poljoprivredna gazdinstva koja se nalaze u planinskim oblastima od strane mladih poljoprivrednih proizvođača (ispod 40 godina života u vrijeme donošenja odluke o dobijanju sredstava bespovratne podrške).

Minimalna ukupna vrijednost investicija sa PDV-om (EUR)	Maksimalna ukupna vrijednost investicija sa PDV-om (EUR)
10.000	100.000

4) ŠTA SVE PODNOSIOCI ZAHTJEVA TREBA DA URADE?

Koraci koje treba da naprave potencijalni korisnici

Korak 1 – Pripremite sva dokumenta potrebna za prijavljivanje

- Podnosilac zahtjeva je u obavezi da dostavi zahtjev za odobravanje projekata i svu dodatnu dokumentaciju navedenu u aneksu/dodatku zahtjeva za odobravanje projekata.
- Za prijavu na IPARD like javni poziv, podnosilac zahtjeva ispunjava obrasce i prilaže neophodnu dokumentaciju (aneksi 1, 3 i 4). Obrasci za prijavu biće dostupni u prostorijama savjetodavnih službi (Služba za selekciju stoke i Savjetodavna služba u biljnoj proizvodnji), kao i na internet stranici MPRR-a.
- Operativni priručnik za dodjelu sredstava bespovratne podrške u okviru IPARD like javnog poziva sadrži detaljne uslove i kriterijume podrške koji su obavezujući za poljoprivredne proizvođače koji žele da konkurišu na ovaj Poziv, a za sve dodatne informacije možete se obratiti kancelarijama savjetodavnih službi i Ministarstvu poljoprivrede i ruralnog razvoja.

Korak 2 – Popunjavanje zahtjeva za odobravanje projekata/kako popuniti dokumentaciju, posebno biznis plan?

- Uz Zahtjev za odobravanje projekata neophodno je dostaviti biznis plan (aneks 3) sa procijenjenim troškovima investicije. Procjena treba da bude bazirana na pisanoj cjenovnoj ponudi potencijalnog dobavljača. Treba napomenuti da vrste pojedinih roba koje imaju iste karakteristike ili koje mogu biti nabavljene od istog dobavljača, treba grupisati u cjeline u najvećoj mogućoj mjeri. Primjera radi: daske, ekseri, crijep i sl. treba grupisati u kategoriju građevinskih materijala. Jedna nabavka srodne grupe dobara ne smije da pređe iznos od 70.000€.
- Napravite što detaljniji opis uređaja i opreme iz Vaše investicione ideje i ispitajte njihovu dostupnost u prodaji i odnos cijena.
- Pozovite ili obiđite trgovce, prodavnice, uvoznike i isporučioce opreme, nabavite najmanje jednu ponudu po specifikaciji koju ste pripremili i navedite je u Zahtjevu za odobravanje projekta.
- Napravite realan zahtjev (koristeći model iz Operativnog priručnika za grantove).
- Zahtjev takođe treba da sadrži kontrolne liste za zaštitu životne sredine i socijalnu zaštitu – Upitnike (Aneks 4). Ova kontrolna lista treba da bude ispunjena od strane podnosioca zahtjeva, uz stručnu pomoć savjetodavnih službi ukoliko je to neophodno.

Korak 3 – Na koju adresu se šalju popunjeni zahtjevi?

- Zahtjev se može poslati preporučenom poštom sa poštanskom markom i pečatom koji pokazuje tačan datum slanja na sljedeću adresu: Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja, Rimski trg 46, 81000 Podgorica, sa naznakom: „Prijava na –IPARD like javni poziv za dodjelu sredstava bespovratne podrške“, ili lično na arhivu Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja na gore navedenu adresu.
- Zahtjev prima arhiva MPRR-a, zatim se zahtjev evidentira u registru arhive MPRR-a, gdje dobija svoj registarski broj. Registar mora biti na raspolaganju Direktoratu za IPARD plaćanja.
- Nakon prijema, zahtjev i sva prateća dokumenta Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja zadržava, dok podnosilac zahtjeva mora napraviti kopiju svih podnesenih dokumenata prije nego ih preda MPRR-u i čuvati je dok god traje projekat.

Korak 4 – Šta se dešava nakon što je zahtjev podnijet?

Najprije će se, prema redoslijedu prijema, provjeriti jesu li prijave pristigle pravovremeno, odnosno da li su zahtjevi kompletni, nakon čega slijedi provjera prihvatljivosti i održivosti ulaganja i za podnosiocje zahtjeva i za podneseni projekat. Ukoliko Vaša prijava nije kompletna, Direktor za IPARD plaćanja će zatražiti da dostavite dokumente koji nedostaju i to u roku od petnaest (15) kalendarskih dana.

Nakon toga slijedi kontrola na terenu, izvršena od strane terenskih kontrolora, kako bi se na licu mjesta utvrdilo stanje prije realizacije investicije, odnosno da li stanje na terenu odgovara podacima koje ste naveli u zahtjevu i priloženoj dokumentaciji na osnovu čega će se vršiti evaluacija zahtjeva za odobravanje projekta i nakon toga utvrditi rang lista podnosioca zahtjeva u skladu sa kriterijumima rangiranja.

Korak 5 – Kada možete početi sa Vašom investicijom?

Ako su svi prethodni koraci uspješno završeni, u skladu sa IPARD like javnim pozivom i Operativnim priručnikom za grantove, Ministarstvo će sa Vama zaključiti Ugovor o dodjeli sredstava bespovratne podrške (koji sadrži detaljna pojašnjenja o svim pravima i obavezama), na osnovu kojeg stičete pravo da započnete realizaciju investicije.

Trajanje Ugovora o dodjeli sredstava bespovratne podrške će biti definisano na osnovu korisnikovog zahtjeva, ali realizacija predložene investicije mora da se završi najkasnije do 31. januara 2017. godine.

Korak 6 – Šta treba da imate na umu prilikom realizacije Vaše investicije?

Vaša investicija može početi tek kada je Ugovor o dodjeli sredstava bespovratne podrške potpisan, a prije njegovog potpisivanja moguće je izvršiti samo pripremne radove koji su definisani Operativnim priručnikom.

Ukoliko MPRR utvrdi da ste započeli sa bilo kojom aktivnošću na predloženom projektu, osim pripremnih radova prije potpisivanja Ugovora o dodjeli sredstava bespovratne podrške, MPRR će obustaviti pripreme Ugovora o dodjeli sredstava bespovratne podrške i odobravanje zahtjeva.

Od trenutka stupanja na snagu Ugovora o dodjeli sredstava bespovratne podrške ne smijete mijenjati projekat. U slučaju da se određena promjena ipak mora napraviti, dužni ste obavijestiti MPRR u pisanom obliku uz odgovarajuće objašnjenje i možete izvršiti promjenu na projektu tek nakon pismenog odobrenja od strane MPRR.

Prilikom nabavke robe, materijala i usluga neophodnih za investiranje morate ispuniti procedure nabavke u skladu sa kriterijumima iz Operativnog priručnika za dodjelu sredstava bespovratne podrške.

Nabavka pojedinačnih dobara, materijala i radova u vrijednosti koja je niža od 2.000 € izvršiće se od strane korisnika putem direktne kupovine/ugovaranja.

Nabavku dobara, materijala i radova, čija je vrijednost veća od 2.000 €, finansiranih iz ovog programa, izvršićete u skladu sa procedurama nabavke – Šoping metoda (tj. poređenje ponuda primljenih od ne manje od tri dobavljača). Potrebne obrasce koje je neophodno popuniti za nabavku dobara i usluga nalaze se u prostorijama Savjetodavnih službi i MPRR, gdje možete dobiti neophodnu pomoć kako bi ispoštovali neophodne procedure nabavke.

Korak 7 – Šta treba da sadrži Zahtjev za isplatu i kada se predaje?

Nakon završetka ulaganja, korisnik predaje arhivi MPRR-a Zahtjev za isplatu sa potrebnim dokumentima i to u originalnom obliku, nakon čega se prosleđuju Direkciji za autorizaciju plaćanja u okviru Direktorata za IPARD plaćanja.

Zahtjev za isplatu mora sadržati sve, u cijelosti plaćene račune, u skladu s odabranom ponudom i ugovorom. Sredstva predviđena IPARD like operativnim priručnikom, ne mogu se isplatiti korisniku u iznosu višem od onog koji je definisan Operativnim priručnikom. Dužni ste da podnesete samo one račune koje se odnose na ulaganja u projekat i koja pripadaju spisku prihvatljivih investicija.

Svi dokumenti koji se odnose na plaćanja za finansirani projekat, osim računa za pripreme radove (planska dokumenta i sl), moraju biti datirani nakon datuma zaključivanja Ugovora o dodjeli bespovratne podrške između MPRR-a i korisnika.

Ako se procjeni da će projekat kasniti, obavezni ste dostaviti MPRR-u Zahtjev za odobrenje promjene projekta, s objašnjenjem i pripadajućom dokumentacijom koja se odnosi na promjene, ne kasnije od 30 dana prije isteka roka za podnošenje Zahtjeva za isplatu, s ciljem da se promijeni rok.

Korak 8 – Kada ćete dobiti povraćaj sredstava i kako?

Kontrola na terenu sprovodi se prije potpisivanja Ugovora o bespovratnoj podršci, prije isplate i tokom petogodišnjeg razdoblja nakon izvršenog konačnog plaćanja.

Za investicije koje se kontrolišu, neophodno je da pripremite sve potrebne podatke i materijale za sprovođenje kontrole na terenu.

U slučaju da ne dozvolite ili spriječite kontrolu na terenu, ili da na bilo koji drugi način utičete na rad kontrolora, zahtjev za isplatu neće biti odobren. Kontrolori na terenu moraju imati pristup cjelokupnoj dokumentaciji vezanoj za ulaganje tokom svih kontrola koje se sprovode.

Nakon pozitivnog izvještaja MPRR-a, pravi se lista za plaćanja i u roku od 3 mjeseca od dana podnošenja kompletnog zahtjeva za plaćanje, izdaće Vam se Rješenje o plaćanju, nakon čega će Vam biti izvršena uplata sredstava na Vaš žiro račun, a Vi ćete o tome biti blagovremeno obaviješteni.

Nakon isplate sredstava na žiro račun korisnika, Direkcija za računovodstvo i budžet će proknjižiti sva plaćanja koja su izvršena korisnicima iz sredstava u računovodstveni sistem MPRR-a/Direktorata za IPARD plaćanja. Plaćanja će se procesuirati u roku od 30 dana od izdavanja spiska za plaćanja od strane Direktorata za IPARD plaćanja.

Korak 9 – Obaveza čuvanja investicije u predviđenoj namjeni

Nakon isplate, korisnik je dužan da čuva/održava investiciju u predviđenoj namjeni. Ovo znači da korisnik mora da radi u sektoru, investiciji, da koristi i posjeduje mehanizaciju i opremu koja je postojala u zahtjevu, odnosno za koju je korisnik dobio bespovratnu podršku.

U toku 5 godina nakon konačne isplate, terenski kontrolori iz Direktorara za IPARD plaćanja će provjeriti sve investicije iz IPARD like Javnog poziva (100% terenskih kontrola će biti sprovedeno).

Ako terenski kontrolori utvrde da investicija nije više na gazdinstvu, ili se korisnik ne bavi onim sektorom koji je naveo da se bavi, a podržan je u tome, korisnik je u obavezi da vrati sredstva za koja je podržan.

Prijem zahtjeva za IPARD like poziv je od 29. decembra 2014. godine do 28. februara 2015. godine.

Potpisivanje Ugovora o dodjeli sredstava bespovratne podrške će se vršiti nakon završetka ovog Poziva, tj. nakon obrade svih pristiglih zahtjeva.

Dodatne informacije možete dobiti na sljedećim adresama:

Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja

Adresa: Rimski trg 46, 81000 Podgorica

Tel: 020 482 151; 020 482 298;

Savjetodavna služba u biljnoj proizvodnji:

Podgorica, tel: 020 206 710

Bar, tel: 030 313 630

Cetinje, tel: 041 235 376

HercegNovi, tel: 031 323 444

Nikšić, tel: 040 201 122

Berane, tel: 051 235 408

Bijelo Polje, tel: 050 486 699

Služba za selekciju stoke:

Podgorica, tel: 020 265 337

Bar, tel: 030 312 965

Nikšić, tel: 040 212 012

Berane, tel: 051 233 301

Bijelo Polje, tel: 050 487 009

Pljevlja, tel: 052 353 505

Evropsku uniju čini 28 država članica koje su odlučile da postepeno spajaju svoja znanja, resurse i sudbine. Zajedno, u periodu proširenja od 50 godina, izgradile su zonu stabilnosti, demokratije i održivog razvoja, uz održavanje kulturne raznolikosti, tolerancije i individualnih sloboda. Evropska unija je posvećena razmjeni svojih dostignuća i vrijednosti sa zemljama i narodima izvan svojih granica.

Evropska komisija je izvršno tijelo Evropske unije.

Ova publikacija nastala je uz pomoć Evropske unije. Odgovornost za sadržaj ove publikacije snosi isključivo Ministarstvo poljoprivrede ruralnog razvoja Crne Gore i on ni u kom slučaju ne odražava stanovišta Evropske unije.